

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ
ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

НДІ ПЗІР НАПрН УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗБУДОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ**

Електронне наукове видання

Харків

2025

Рекомендовано до публікації

Вченою радою Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України (протокол № 3 від 26 березня 2025 р.)

Редакційна колегія:

Сергій ГЛІБКО – канд. юрид. наук, доцент, директор НДІ ПЗІР НАПрН України;

Анна ЛЮБЧИЧ – канд. юрид. наук, старший дослідник, учений секретар НДІ ПЗІР НАПрН України.

Рецензенти:

Євген БІЛОУСОВ – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права Європейського Союзу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Катерина ВРУБЛЕВСЬКА-МІСЮНА – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри патентознавства та основ правозастосовної діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова.

Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. : «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди» за матеріалами Інтернет-конференції (м. Харків, 03 березня 2025 року) / за ред. С. В. Глібка, А. М. Любчич. – Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2025. – 173 с. – Електронне наукове видання. – https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/conf_03.03.2025.pdf

ISBN 978-617-7806-62-1

DOI 10.37772/978-617-7806-62-1

У збірнику наукових праць представлені доповіді, тези доповідей, наукові повідомлення викладачів, практичних працівників, науковців, що взяли участь у Інтернет-конференції «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди». Захід був проведений Національною академією правових наук України, Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, Радою молодих учених Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку 03 березня 2025 року у м. Харкові з метою обміну практичними і теоретичними напрацюваннями й підготовки рекомендацій учасників щодо правових проблем і викликів розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди. Збірник наукових праць є продовженням науковим виданням та виданий в рамках фундаментального наукового дослідження «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» RK 0121U11376. Видання буде цікавим науковцям, аспірантам, студентам та всім, хто цікавиться актуальними проблемами розвитку науково-дослідницької інфраструктури в сучасних умовах.

ЗМІСТ

Тези та доповіді за матеріалами Інтернет-конференції «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди»

Внукова Наталія Миколаївна

«ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ У РОЗБУДОВІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ6

Павлютін Юрій Миколайович

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ.....14

Шаповалова Ольга Вікторівна

НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ІНСТИТУТИ ЯК БАЗОВИЙ РЕСУРС ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ19

ЧЕРНЕГА РОМАН ТАРАСОВИЧ

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ. АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ.....26

Любчич Анна Миколаївна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ІНВЕСТУВАННЯ В НАУКУ ТА ОСВІТУ33

Кохан Вероніка Павлівна

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СФЕРИ ПРАЦІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ТРУДОВИХ ПРАВ ВЕТЕРАНАМИ ВІЙНИ.....40

Подрез-Ряполова Ірина

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ОКРЕМІ ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ.....48

Розгон Ольга Володимирівна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС: ВПЛИВ НА ПРАВО ЄС У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ, КЛІМАТУ, ДОВКІЛЛЯ ТА АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ.....53

Селіванова Ірина Анатоліївна

ДО ПИТАННЯ ПРО РЕЛОКАЦІЮ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я62

Бредіхіна Вікторія Леонідівна

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ЕКОЛОГО-ПРАВОВИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ.....68

Стріжкова Алла Володимирівна

ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВНАСЛІДОК ЗАМІНОВАНOSTІ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ.....67

Внукова Наталія Миколаївна

*доктор економічних наук, провідний науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ,*

професор кафедри митної справи і фінансових послуг

ХНЕУ імені Семена Кузнеця

ORCID: 0000-0002-1354-4838

«ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ У РОЗБУДОВІ НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Дослідження присвячено пошуку зв'язку «зелених» інвестицій з науково-дослідницькою інфраструктурою. Розглянуто сучасні європейські підходи до розбудови дослідницького простору та «зеленого» інвестування, які мають значення до мотивування щодо «зеленої» відбудови в Україні. Визначено низький пошуковий попит на дані теми в Google за останні 5 років в Україні. Наведено приклад Миколаївського регіону щодо еко відновлення.

Ключові слова: «зелені» інвестиції, науково-дослідницька інфраструктура, пошукові запити

Vnukova Nataliya

*2nd PhD in Economics, Leading researcher of Scientific and Research
Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS
of Ukraine, Professor of the Department of Customs and Financial Technologies*

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ORCID 0000-0002-1354-4838

"GREEN" INVESTMENTS IN DEVELOPMENT OF RESEARCH INFRASTRUCTURE

The study is devoted to finding the connection between "green" investments and research infrastructure. Modern European approaches to the development of research space and "green" investment are considered, which are important for motivating "green" reconstruction in

Ukraine. Low search demand for these topics in Google in Ukraine over the past 5 years is determined. An example of the Mykolaiv region regarding eco-recovery is given.

Key words: "green" investments, research infrastructure, search queries

Актуальність. Воєнний та повоєнний періоди висувають нові вимоги до прискорення перетворень у глибоких технологіях для пришвидшення відновлення. «Зелені» технології відіграють тут вирішальну роль, і значення науково-дослідницької інфраструктури постійно посилюється у цьому процесі. Існуюче правове регулювання і інструменти дослідницької інфраструктури в ЄС безумовно мають стимулюючий вплив на розвиток «зелених» технологій. Завданням регулюючих органів та суб'єктів господарювання щодо становлення та розвитку науково-дослідницької інфраструктури є використати позитивний досвід у рівні її розвитку в країнах ЄС і схвально вплинути на інтеграцію України до цієї передової сфери, для чого мають бути створені як правові, так і організаційні передумови.

Діюче правове регулювання і інструменти дослідницької інфраструктури в ЄС створюють певне підґрунтя для впливу на розвиток «зелених» інвестицій. Подальші кроки щодо становлення дослідницької інфраструктури мають прискоритися для країн східної частини ЄС і позитивно вплинути на інтеграцію до цієї сфери України, для чого, незважаючи на особливий правовий період, є нормативні і організаційні передумови. Мережі Європейських дослідницьких інфраструктур сприятимуть посиленню взаємодії між всіма видами об'єктів сучасних інфраструктур, що можуть бути складовими «зелених» інвестицій [1].

Виклад. Дорожня карта Європейського стратегічного форуму (ESFRI) щодо економіко-правових змін з розвитку дослідницьких інфраструктур зараджуватиме встановленню впливу різних видів та об'єктів сучасних інфраструктур та стимулюванню розвитку «зелених» технологій [1]. ESFRI 20 лютого 2025 року опублікував новий звіт про фінансування європейських дослідницьких інфраструктур (RI) [3], заснований на відповідях 54 RI з 19

держав-членів. У звіті визначено ключові проблеми, включно з розбіжностями в механізмах фінансування між розподіленими та єдиними RI, а також потребою у більшій прозорості джерел фінансування та розрахунків вартості доступу. Висновки підкреслюють критичну роль національних дорожніх карт і дорожніх карт ESFRI у формуванні узгодженої європейської стратегії RI, що забезпечує довгострокову стійкість і ефективність. У звіті також представлені рекомендації щодо вдосконалення моделей фінансування, сприяння співпраці та покращення фінансового планування в екосистемі RI. На основі аналізу даних опитувань та враховуючи результати зустрічі форуму зацікавлених сторін ESFRI визначено деякі рекомендації, які можуть бути важливими для воєнного та повоєнного відновлення. Їх у звіті поділено на проекти для дослідницьких інфраструктур на всіх рівнях: регіональному, національному і європейському.

Пріоритетними відзначено для дослідницьких інфраструктур, що може бути враховано саме для «зелених» інвестицій, це розвиток кращого розуміння та огляду національних джерел фінансування для забезпечення ефективного моніторингу і планування. Вважається, що цей підхід спрямований на полегшення обговорення з національними донорами та підтримка більш успішних заявок на фінансування. Додатково визначено, що певне значення має чітка методологія для розрахунку витрат на RI, а також вирішення проблем найму, навчання та мотивації персоналу [3]. Для «зелених» інвестицій це має суттєве значення з урахуванням новизни процесів.

Актуальність умов отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС та початку гармонізації національної правової системи з «*acquis communautaire*» важлива щодо включення галузі науки та освіти. Аналіз ключових документів ЄС, які регулюють правове поле та визначають напрями розвитку Європейського дослідницького простору, показав, що відбувається еволюція його місії від подолання фрагментації національних дослідницьких систем й посилення політичної координації між державами-

членами та ЄС (2000–2007), до вільного руху знань як «п'ятої свободи» (2007–2012) та до формування спільного ринку знань, досліджень та інновацій (2012–2024). Інноваційна практика ЄС з розбудови Європейського дослідницького простору потребує подальшого осмислення в умовах прагнення України до більшої інтеграції до нього, зокрема, в частині «зелених» інвестицій [4].

Повоєнне відновлення економіки вимагає перегляду пріоритетів розвитку та пошуку компромісу між економічними, соціальними й екологічними пріоритетами перетворень, які в сукупності мають забезпечити сталий розвиток суспільства. У цьому процесі саме «зелене» інвестування стає пріоритетним у світі. Сутність «зелених» інвестицій у контексті сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки має розглядатися як пріоритетне для повоєнного відновлення. Група національних дослідників провели аналіз підходів до розуміння сутності «зелених» фінансів, використано порівняльний метод для дослідження активності «зеленого» фінансування в країнах ОЕСР, що дозволило їм побудувати структурно-логічну схему формування та розміщення публічних фінансових ресурсів для потреб «зеленої» економіки. Це покладено в основу рекомендацій з повоєнного відновлення України на засадах «зелених» фінансів [5].

Для досягнення цілей сталого розвитку ООН фінансування та інвестиції в стійку інфраструктуру відіграють ключову роль у їх досягненні з огляду на її багатогранну користь для навколишнього середовища, суспільства та економіки. Застосована методологія Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) для вивчення фінансових та інвестиційних аспектів стійкої інфраструктури для колекції з 4308 публікацій, датованих з 2009 по 2023 рік, показала зростаюче значення «зелених» фінансів як центральної теми дослідження та переважаючої тенденції в цій галузі. Дослідники запропонували концептуальну основу для інтеграції «зеленого» фінансування в сталий розвиток інфраструктури [6, 7].

Фахівці НДІ ПЗІР НАПрНУ вносять низку пропозицій для швидшого приведення чинного законодавства до євроінтеграційних вимог для забезпечення умов для ефективного здійснення інноваційної діяльності, незважаючи на умови воєнного стану [8], в цьому контексті перспективним є дослідження спорідненості дій щодо «зелених» інвестицій та розвитку дослідницької інфраструктури.

Автором виконана оцінка рівня пошукової активності в Google темами «зелених» інвестицій та дослідницької інфраструктури (українською мовою) в Україні за останні 5 років (на 01 березня 2025 року) з використанням пошукового ресурсу Google Trends [8], яка показала, що зацікавленість темою є надзвичайно низькою, але статистично значимою, при цьому інтерес до «зелених» інвестицій є вищим і виділено пріоритетний регіон – це Миколаївська область і місто Київ.

Виявлений феномен Миколаївщини показав, що там є Проєкт "Зелене відновлення Миколаївщини", який впроваджується за сприяння Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні в межах Програми із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Уряду Данії, а також додатково за фінансової підтримки Швеції. Партнерами ГО "Фонд розвитку міста Миколаєва" у «зеленому» відновленні громади стали Вознесенська міська рада та МБФ "Фонд громади Вознесенська" [10]. Враховуючи, що Концепція «зеленої» відбудови пов'язана не тільки із захистом довкілля при відновленні зруйнованого, але і вдосконаленням розвитку громади, це не може не відзначитися на становленні інфраструктури, зокрема, дослідницької. Такий позитивний приклад може бути застосований і в інших громадах країни.

Висновки. Розглянуті питання «зелених» інвестицій в умовах викликів воєнного стану показали існуючу потребу в їх розвитку. Для України перспективним є інтеграція не тільки до ЄС, але й інших країн світу щодо зацікавленості у прискоренні розбудови науково-дослідницької інфраструктури з урахуванням вимог «зеленої» економіки. Активне

дослідження проєктів ЄС щодо дослідницького простору створює базу для запровадження «зеленого» інвестування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Внукова Н.М. Економіко-правове забезпечення розвитку дослідницької інфраструктури у кластерній політиці *Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. : «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди» за матеріалами Інтернетконференції* (м. Харків, 28 лютого 2024 року) / за ред. С. В. Глібка, А. М. Любчич. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. С.5-13. Електронне наукове видання. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/conf_28.02.2024.pdf
2. Внукова Н.М. Вплив дослідницької інфраструктури на розвиток Індустрії 4.0 *Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. 7: Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури : за матеріалами інтернет-конференції* (м. Харків, 28 лютого 2022 року) / за ред. С. В. Глібка. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022 Електронне наукове видання. – https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2022/Conf_28.02.22.pdf
3. ESFRI Report: Funding of Research Infrastructures June 2024 P.61 URL: <https://zenodo.org/records/14770891>
4. Топузов , О., Локшина, О., Джурило, А., & Шпарик, О. (2023). Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку освіти і науки в Україні. *Український Педагогічний журнал*, (4), 5–19. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19>
5. Варченко, О., Варченко, О., Драган, О., Ткаченко, К., Рибак, Н., & Зубченко, В. (2024). «Зелені фінанси» в повоєнному відновленні України: організаційно-фінансові аспекти. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(56), 75–85. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4403>
6. Meng, Jiayin; YE, Zhen; WANG, Ying. Financing and investing in

sustainable infrastructure: a review and research agenda. *Sustainable Futures*, 2024, 100312. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2024.100312>

7. “Зелені” інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст Київ, 2019. 316 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf

8. Подрез-Ряполова І.В. Правове забезпечення цілісності інноваційного процесу в умовах наближення України до членства в ЄС. *Право та інновації*. 2024. №1. С.44-50. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)-6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)-6)

9. Як користуватися сервісом Google Trends? URL: <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends>.

10. Зелена відбудова: як громада на Миколаївщині вже зараз застосовує екопідхід у відновленні URL: <https://rubryka.com/article/zelena-vidbudova-gromad/>

REFERENCES

1. Vnukova N.M. (2024) Ekonomiko-pravove zabezpechennia rozvytku doslidnytskoi infrastruktury u klasternii politytsi Zbirnyk naukovykh prats NDI PZIR NAPrN Ukrainy. Vyp. : «Aktualni pytannia rozbudovy naukovo-doslidnytskoi infrastruktury u voiennyi ta povoiennyi periody» za materialamy Internetkonferentsii (m. Kharkiv, 28 liutoho 2024 roku) / za red. S. V. Hlibka, A. M. Liubchych. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, 5-13. Elektronne naukove vydannia. [in Ukrainian]

2. Vnukova N.M. (2022) Vplyv doslidnytskoi infrastruktury na rozvytok Industrii 4.0 Zbirnyk naukovykh prats NDI PZIR NAPrN Ukrainy. Vyp. 7: Aktualni pytannia rozbudovy naukovo-doslidnytskoi infrastruktury : za materialamy internet-konferentsii (m. Kharkiv, 28 liutoho 2022 roku) / za red. S. V. Hlibka. – Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, 2022.– Elektronne naukove vydannia. [in Ukrainian]

3. ESFRI Report: Funding of Research Infrastructures June 2024 P.61

Retrieved from: <https://zenodo.org/records/14770891> [in English]

4. Topuzov , O. ., Lokshyna, O. ., Dzhurylo, A. ., & Shparyk, O. . (2023). Yevropeyskyi doslidnytskyi prostir yak oriiientyr rozvytku osvity i nauky v Ukraini. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, (4), 5–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19> [in Ukrainian]
5. Varchenko, O., Varchenko, O., Drahan, O., Tkachenko, K., Rybak, N., & Zubchenko, V. (2024). «Zeleni finansy» v povoiennomu vidnovlenni Ukrainy: orhanizatsiino-finansovi aspekty. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(56), 75–85. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4403>[in Ukrainian]
6. Meng, Jiayin; YE, Zhen; WANG, Ying (2024) Financing and investing in sustainable infrastructure: a review and research agenda. *Sustainable Futures*, 100312. <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2024.100312> [in English]
7. “Zeleni” investytsii u stalomu rozvytku: svitovyi dosvid ta ukrainskyi kontekst Kyiv, 2019. P.316 [in Ukrainian]
8. Podrez-Riapolova, I. V. (2024). Legal assurance of the integrity of the innovation process in the conditions of Ukraine's approach to EU membership. *Pravo ta innovatsii*, 1, 44-50. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)-6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)-6) [in Ukrainian]
9. Iak korystuvatysia servisom Google Trends? Retrieved from: <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends> [in Ukrainian].
10. Zelena vidbudova: yak hromada na Mykolaivshchyni vzhe zaraz zastosovuie ekopidkhyd u vidnovlenni Retrieved from <https://rubryka.com/article/zelena-vidbudova-gromad/> [in Ukrainian].